

Duitse coalities: Jamaika, Biene Maja of Schwampel?

Overzicht Duitse coalities

[Achtergrond](#) - 18 september 2017 - Auteur: Marja Verburg

Jamaika, Biene Maja of Schwampel: Duitsers geven graag opmerkelijke namen aan hun regeringscoalities. Een aantal van die coalities is redelijk nieuw, ze regeren sinds enkele jaren in de deelstaten. Daar zijn steeds vaker meer dan twee partijen nodig om een meerderheidsregering te vormen. De kans is aanwezig dat Duitsland zelf ook zo'n coalitie krijgt na de Bondsdagverkiezingen op 24 september.

De [Koalitionspartner-Killer](#) werd Merkel in 2013 genoemd: de kanselier die haar coalitiepartners gebroken achterlaat. In 2009 haalde de SPD na vier jaar samenwerken met de CDU/CSU het slechtste resultaat ooit en mocht terug naar de oppositiebanken. In 2013 kregen de liberalen na hun coalitie met Merkel een nog hardere klap: de FDP haalde de kiesdrempel niet en werd, voor het eerst in de Duitse naoorlogse geschiedenis, uit de Bondsdag gestemd.

Gevolg was een Bondsdag met slechts vier fracties: CDU/CSU, SPD, Die Linke en Bündnis 90/Die Grünen. De regeringspartijen CDU/CSU en SPD hebben ruim 80 procent van de zetels, de oppositiepartijen een kleine 20 procent - en daarmee weinig slagkracht.

Na september telt de Bondsdag waarschijnlijk zes fracties: de FDP is bezig met een comeback en de rechts-populistische AfD wordt waarschijnlijk voor het eerst in het parlement gekozen. Geen van de andere partijen wil met de AfD samenwerken, dus zij zal geen deel van een regeringscoalitie uitmaken. Maar de overige vijf fracties kunnen kleurrijke combinaties vormen. Een overzicht van mogelijke coalities na de Bondsdagverkiezingen op volgorde van waarschijnlijkheid:

Große Koalition (grote coalitie)

CDU/CSU en SPD

Zo genoemd omdat ze uit de twee grootste partijen bestaat

Deze coalitie is voor de Bondsregering getalsmatig altijd mogelijk, maar niet erg populair omdat de oppositie in de Bondsdag dan klein is. Dat is niet goed voor het functioneren van het democratisch bestel. Ook is de stemming tussen de coalitiepartners er in de laatste weken voor de verkiezingen niet beter op geworden, bijvoorbeeld door de onverwachte samenwerking van de SPD met de oppositie om de [Ehe für alle](#) er ingevoerd te krijgen. Toch is de kans aanwezig dat beide partijen samen verder regeren als andere coalities getalsmatig niet kunnen of inhoudelijk te ingewikkeld zijn.

Geregeerd op landelijk niveau: 1966-1969, 2005-2009, 2013-2017

Regeren in de deelstaten: Mecklenburg-Voorpommeren, Saarland en Saksen

Zwart-geel, soms ook spottend Biene Maja- of Tigerente-coalitie genoemd

CDU/CSU en FDP

Zo genoemd vanwege de partijkleuren zwart (CDU/CSU) en geel (FDP). (Tigerente is een in Duitsland populaire figuur van tekenaar Janosch)

Beide fracties kunnen samen een meerderheid halen in de Bondsdag, dan is de kans redelijk groot dat ze samen gaan regeren. Dat hebben ze al vaak gedaan, voor het laatst tussen 2009 en 2013 in het kabinet Merkel-II. Maar de FDP heeft vier jaar niet in de Bondsdag gezeten dus het is afwachten wat voor partij er nu terugkomt en of de fracties het met elkaar eens kunnen worden als ze genoeg stemmen halen.

Geregeerd op landelijk niveau: 1949-1957, 1961-1966, 1982-1998, 2009-2013

Regeren momenteel in: Noordrijn-Westfalen

Jamaica, ook wel *schwarze Ampel* of *Schwampel* genoemd

CDU/CSU, FDP en Die Grünen

Zo genoemd naar de kleuren van de Jamaicaanse vlag: zwart-geel-groen / of *schwarze Ampel* (zwart stoplicht), een zwarte variant van de *Ampel* (stoplicht, zie hieronder)

Als de CDU/CSU en de FDP samen geen meerderheid hebben, kunnen ze Die Grünen erbij vragen als derde partij. De vraag is of de partijen het inhoudelijk met elkaar eens kunnen worden. De FDP en de Groenen verschillen nogal in standpunten en mentaliteit. In mei is een Jamaica-coalitie van de grond gekomen in Sleeswijk-Holstein en in Saarland hebben de drie partijen ook samen geregeerd tussen 2009 en 2012. En de CDU/CSU en Groenen - dus zonder FDP - regeren succesvol in Hessen en Baden-Württemberg.

Geregeerd op landelijk niveau: nog nooit

Regeren in de deelstaten: Sleeswijk-Holstein

Zwart-groen (met de Groenen als grootste partij ook wel Kiwi-coalitie genoemd)

CDU/CSU en Die Grünen

Over een bondsregering van CDU/CSU en Groenen wordt de laatste jaren steeds vaker als serieuze optie gesproken. De aanhangers van beide partijen gelden als gematigd en burgerlijk en de partijen regeren al enkele jaren succesvol in Hessen en Baden-Württemberg (daar met de groene Winfried Kretschmann als minister-president). Maar de Groenen doen het slecht in de peilingen voor de Bondsdagverkiezingen, dus de kans lijkt heel klein dat ze samen een meerderheid halen. En zelfs áls, dan lijken andere partijen logischere keuzes voor de CDU/CSU.

Geregeerd op landelijk niveau: nog nooit

Regeren in de deelstaten: Hessen en Baden-Württemberg

Rood-rood-groen, R2G of Libanon

SPD, Die Linke en Die Grünen

R2G: 2 rode partijen (SPD en Linke) en 1 groene /

Libanon: naar de kleuren van de Libanese vlag

Na de benoeming van Martin Schulz tot lijsttrekker in januari steeg de SPD flink in de peilingen. Daardoor hadden de SPD, Die Linke en Die Grünen in februari in sommige peilingen een meerderheid. Toen de SPD de favorietenrol daarna kwijt raakte, was die meerderheid ook verdwenen. R2G lijkt geen reële optie voor na de Bondsdagverkiezingen meer. Ook omdat zeker de SPD en Die Linke onderling behoorlijk verschillen op de belangrijke terreinen als buitenlands en veiligheidsbeleid.

Geregeerd op landelijk niveau: nog nooit

Regeren in de deelstaten: Berlijn en Thüringen (daar met Die Linke als grootste partij)

Ampel (stoplicht)

SPD, FDP en Die Grünen

Genoemd naar de kleuren van een stoplicht, rood-geel-groen

Voor een bondsregering is dit geen momenteel geen reële optie. Nog los van de grote verschillen tussen de SPD en Die Grünen enerzijds en de FDP anderzijds, halen de partijen bij lange na geen meerderheid bij de Bondsdagverkiezingen.

Geregeerd op landelijk niveau: nog nooit

Regeren in de deelstaten: Rijnland-Palts

Rood-groen

SPD en Die Grünen

Beide partijen hebben samen geregeerd tussen 1998 en 2005, maar halen bij deze verkiezingen bij lange na geen meerderheid. Zelfs met Die Linke erbij (R2G, zie hierboven) komen ze zoals het er nu uitziet niet aan genoeg zetels.

Geregeerd op landelijk niveau: 1998-2005

Regeren momenteel in de deelstaten: Bremen, Hamburg, Nedersaksen

Rood-rood

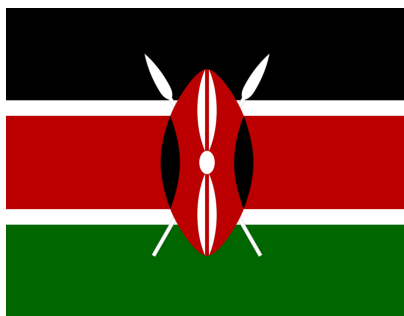
SPD en Die Linke

Beide partijen zullen samen geen meerderheid halen in de Bondsdag dus deze coalitie zal er na de Bondsdagverkiezingen niet komen. Bovendien liggen de SPD en Die Linke op belangrijke punten ver uit elkaar.

Geregeerd op landelijk niveau: nog nooit

Regeren momenteel in de deelstaten: Brandenburg

Kenia, Afghanistan

CDU/CSU, SPD en Die Grünen

Genoemd naar de kleuren van de vlaggen

Voor na de Bondsdagverkiezingen is dit geen optie. CDU/CSU en SPD krijgen samen al zoveel stemmen, dat er geen enkele reden is om de Groenen er ook nog eens bij te vragen. Maar in Saksen-Anhalt is er wel zo'n coalitie. Bij de deelstaatverkiezingen van maart 2016 bleef de CDU de grootste partij, maar SPD werd gehalveerd en de AfD werd vanuit het niets de tweede partij. Omdat de CDU niet met de AfD wil regeren, was de Kenia-coalitie daar de enige combinatie met een meerderheid in het parlement.

Geregeerd op landelijk niveau: nog nooit

Regeren in de deelstaten: Saksen-Anhalt

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel:

<https://duitslandinstituut.nl/artikel/21649/duitse-coalities-jamaika-biene-maja-of-schwampel>